

Програма курсу «Макроекономіка»

(36 годин)

Змістовий модуль I.

ПОЗИТИВНА МАКРОЕКОНОМІКА

Тема 1

МАКРОЕКОНОМІКА ЯК НАУКА (2 години)

1. Національна економіка і економічна система. Структура національної економіки. Суб'єкти економічної системи. Типи економічних систем та їх особливості. Глобальна економіка.
2. Об'єкт, предмет, функції і завдання макроекономіки. Макроекономіка, мікроекономіка та економічна теорія. Позитивна і нормативна макроекономіка.
3. Методологія макроекономіки. Методи дослідження національної економіки. Макроекономічне моделювання. Макроекономічна політика та її суб'єкти.
4. Макроекономічні показники. Екзогенні та ендогенні змінні. Запаси і потоки в національній економіці. Основні макроекономічні складності.
5. Коротка історія та сучасна філософія макроекономіки.
6. Макроекономічні моделі кругових потоків ресурсів, продукту, витрат і доходів. Ідея господарського кругообігу у моделі Ф.Кене. Особливості макроекономічного кругообігу у ринковій, плановій та регульованій ринковій економічній системі.

Тема 2

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ ТА ЇХ ВИМІР (2 години)

1. Теоретичні засади та принципи побудови системи національних рахунків, її зміст та значення для макроекономічного аналізу.
2. Основні макроекономічні тотожності. Показники обсягу національного виробництва.
3. Валовий внутрішній продукт (ВВП) та валовий національний продукт (ВНП), методологія і методика їх обчислення.
4. Чистий національний продукт. Показники доходу нації. Валовий і чистий національний дохід. Розподіл і перерозподіл національного доходу. Національне багатство.
5. Номінальні і реальні показники. Економічні індекси і дефлятор ВНП. Складності підрахунку показників національного виробництва і доходу.
6. Новітні макроекономічні показники: індекс людського розвитку, індекс економічної свободи, рівень глобалізації економіки.

Тема 3

МІКРОЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ МАКРОЕКОНОМІКИ (4 години)

Заняття 1

1. Споживання і заощадження, їх суть і вимір. Інструментарій аналізу споживання і заощадження. Функції споживання і заощадження Дж. М. Кейнса. Функції споживання С. Кузнеца, І. Фішера та Ф. Модільяні.
2. Теорія життєвого циклу. Функція споживання у моделі життєвого циклу. Монетарна теорія споживання. Гіпотеза життєвого і постійного доходу. Теорія поведінки споживача М. Фрідмена.

Заняття 2

1. Суть та аналіз інвестицій. Неокласична і кейнсіанська моделі інвестицій. Автономні та індуційовані інвестиції.
2. Мультиплікаційний ефект інвестицій. Гранична схильність до споживання і гранична схильність до заощаджень та їх вплив на мультиплікатор інвестицій.
3. Акселератор інвестицій. Інвестиції в основні активи, житло та виробничі запаси. Модель акселератора запасів.

Тема 4

МІКРОЕКОНОМІЧНА НЕСТАБІЛЬНІСТЬ (4 години)

Заняття 1

1. Суть макроекономічної нестабільності та її чинники.

2. Поняття економічної циклічності. Економічні цикли та їх фази. Економічна циклічність і динаміка основних макроекономічних показників.
3. Механізм макроекономічної циклічності. Інвестиційна модель циклічного розвитку. Вплив мультиплікатора та акселератора інвестицій на економічну циклічність.

Заняття 2

1. Поняття безробіття та зайнятості. Причини існування безробіття за класичною, марксистською і кейнсіанською концепціями.
2. Форми безробіття і природне безробіття. Повна і неповна зайнятість в національній економіці. Закон А.Окуня (Оукена).
3. Сутність інфляції, її причини, форми, види і типи. Вимір рівня інфляції. Економічні і соціальні наслідки інфляції. Інфляційні очікування. Антиінфляційна політика держави. Дефляція та її вплив на економіку.
4. Криві Філіпса. Взаємозв'язок інфляції та безробіття у короткостроковому і довгостроковому періодах.

Тема 5

МАКРОЕКОНОМІЧНА РІВНОВАГА (4 години)

Заняття 1

1. Загальна макроекономічна рівновага: модель сукупного попиту і сукупної пропозиції (модель AD-AS). Сукупний попит і фактори, що його визначають. Сукупна пропозиція: класична і кейнсіанська моделі.
2. Короткострокова та довгострокова макроекономічна рівновага. Шоки попиту і пропозиції. Стабілізаційна політика.
3. Рівновага сукупного попиту і сукупної пропозиції і повна зайнятість ресурсів. Фактичні і заплановані витрати.

Заняття 2

1. Модель макроекономічної рівноваги Дж. М. Кейнса: базовий і розширений варіанти. Чинники сукупного попиту у кейнсіанській моделі та рівень запланованих витрат.
2. Мультиплікатор автономних витрат. Рецесійний та інфляційний розриви. Парадокс бережливості.
3. Взаємозв'язок моделей «кейнсіанського хреста» і AD-AS.
4. Макроекономічна рівновага на товарному і грошовому ринках. Модель IS-LM (модель Дж. Гікса). Криві IS і LM, їх нахил та зміщення. Основні змінні і тотожності в моделі IS-LM. Рівновага в моделі IS-LM.
5. Взаємозв'язок моделей AD-AS і IS-LM.

Тема 6

ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ(2 години)

1. Поняття макроекономічної динаміки, її спрямованості, показників і критеріїв.
2. Зміст, джерела, чинники і типи економічного зростання. Поняття макроекономічної стагнації.
3. Виробничі функції як неокласичні моделі економічного зростання. Економічний зміст виробничих функцій Кобба-Дугласа і Кобба-Дугласа-Тінбергена.
4. Моделі економічного зростання Р.Солоу і Н.Калдора.
5. Кейнсіанська модель економічного зростання. Некейнсіанські моделі економічного зростання О.Домара, Р.Гаррода і Дж.Гікса.

Змістовий модуль II. НОРМАТИВНА МАКРОЕКОНОМІКА

Тема 7

ДЕРЖАВА ЯК СУБ'ЄКТ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ (2 години)

1. Зміна ролі держави в ринковій економіці. Сучасні економічні функції держави.
2. Правове, адміністративне і економічне регулювання економіки. Співвідношення економічного та адміністративного регулювання.

3. Суть, напрями і форми економічної політики держави.
4. Цілі економічної політики та їх суперечлива єдність. Економічне зростання як пріоритетна ціль державного макроекономічного регулювання.

Тема 8

ФІСКАЛЬНА МАКРОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА (4 години)

Заняття 1

1. Суть, короткострокові і довгострокові цілі та інструменти фіскальної (бюджетно-податкової) політики.
2. Державний бюджет та його доходи. Податки і податкові ставки.
3. Крива Лаффера. Податковий мультиплікатор.
4. Видатки держави. Мультиплікатор державних витрат. Мультиплікатор збалансованого бюджету.

Заняття 2

1. Дискреційна і недискреційна фіскальна політика: суть та особливості.
2. Дефіцит державного бюджету і державний борг. Рікардіанська теорія державного боргу. Теорія бюджетних обмежень.
3. Суть і види державного боргу і бюджетного дефіциту. Основні причини стійкого бюджетного дефіциту і зростання державного боргу.
4. Вплив дефіциту бюджету і державного боргу на національну економіку. Управління бюджетним дефіцитом.

Тема 9

МОНЕТАРНА МАКРОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА (4 години)

Заняття 1

1. Грошово-кредитна система, її зміст, будова, об'єкти і суб'єкти. Центральний банк, комерційні банки і небанківські кредитні установи.
2. Гроші та їх функції. Грошова маса та її агрегати.
3. Зміст, цілі, методи та інструменти монетарної (грошово-кредитної) політики. Операції на відкритому ринку, зміна облікової процентної ставки і норми часткового резервування як інструменти монетарної макроекономічної політики.

Заняття 2

1. Класична і кейнсіанська теорії попиту на гроші. Моделі пропозиції грошей.
2. Грошовий мультиплікатор. Рівновага грошового ринку.
3. Опосередковані засоби грошово-кредитної політики. Передавальний механізм та ефективність монетарної політики.

Тема 10

ВИБІР МОДЕЛЕЙ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ (2 години)

1. Фіскальна (бюджетно-податкова) і монетарна (грошово-кредитна) політика у класичній та кейнсіанських моделях.
2. Проблеми здійснення стабілізаційної політики. Активна і пасивна політика. Політика твердого курсу і похідна макроекономічна політика. Можливі варіанти фіскальної і монетарної політики.
3. Суперечливість цілей макроекономічного регулювання і проблема координації бюджетно-податкової і грошово-кредитної політики держави.
4. Соціальні гарантії та система соціального захисту.

Тема 11

ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ І ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА (2 години)

1. Міжнародний поділ праці, його суть та чинники. Зовнішня торгівля, її фактори та показники.
2. Теорії міжнародної торгівлі. Теорії абсолютної і відносної переваги переваги у міжнародній торгівлі. Зовнішня торгівля за умов зростання витрат заміщення. Теорії міжнародної торгівлі Гекшера-Оліна та М.Портера.
3. Рівноважний рівень світових цін і вигоди від зовнішньої торгівлі. Зовнішня торгівля і розподіл доходів.

4. Економічний протекціонізм і вільна торгівля. Причини «вибіркової» протекціоністської політики і загальні тенденції до лібералізації міжнародної торгівлі.

Тема 12

МАКРОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА У ВІДКРИТІЙ ЕКОНОМІЦІ (4 години)

Заняття 1

1. Поняття відкритої економіки. Взаємозв'язок між чистим експортом і чистими інвестиціями. Модель Мандела-Флемінга.
2. Валютний ринок і валютні курси. Системи гнучких і фіксованих валютних курсів: порівняльна ефективність.
3. Співвідношення номінального і реального валютного курсу у короткостроковому та довгостроковому макроекономічних періодах.
4. Вплив макроекономічної політики на динаміку рівноважного реального валютного курсу.

Заняття 2

1. Платіжний баланс країни, його структура і значення. Торговий баланс, баланс поточних операцій і баланс руху капіталу. Взаємозв'язок рахунків платіжного балансу.
2. Вплив макроекономічної політики на стан платіжного балансу. Дефіцит і криза платіжного балансу.
3. Дефіцит платіжного балансу і державний борг. Взаємозв'язок внутрішнього і зовнішнього державного боргу. Ефективність та доцільність зовнішніх заощаджень.
4. Взаємозв'язок зовнішньої торгівлі, валютних курсів і платіжного балансу.